

5. Priče za Vašu obitelj

Dokument 5 od 5

Slika izrađena pomoću umjetne inteligencije (OpenAI)

Priče odabrane za Vas, s napomenama i izvorima.

3D · Divert · Discomfort → Delight

HDI počiva na jednoj jednostavnoj ideji: 3D. Tri riječi koje je lako zapamtiti i u teškom danu.

3D je krovni model nad svim ostalima i provlači se kroz svaki od njih. 3D je i povratak u tri dimenzije: gore i dolje, naprijed i natrag, lijevo i desno. Mirisi, zvukovi, boje i sloboda prostora. Ekran je ravan; svijet koji Vaše tijelo i osjetila najbolje poznaju nije.

Divert (skrenite). Kad Vas ekran povuče, sama snaga volje rijetko pobjeđuje. Skrenite prema nečemu što Vam čini više dobra. Ono prema čemu možete skrenuti zovemo coperima.

Discomfort (izdržite). Prvi dani svake promjene su nespretni. To nije znak da ne uspijeva. Kroz njih Vas nose energizeri: oni Vam daju snagu da nastavite.

Delight (uživajte). Ponavljajte novi korak, i ono što je tražilo trud postaje poznato, a zatim nešto u čemu uživate i što birate sami.

Svaki model ispod čine tri riječi: dva puta i kamo vode. Zapamtite slovo i riječi će se vratiti. Svaki je utemeljen u objavljenim istraživanjima o suočavanju i motivaciji.

Energizeri

Energizeri Vam daju snagu da izdržite (Discomfort).

3M · Meaning · Momentum → Mastery
Meaning — znajte zašto Vam je to važno; Momentum — nastavite, a nakon posrtaja blago krenite ponovo; Mastery — zastoji više ne odlučuju umjesto Vas

3E · Environment · Energize → Empower
Environment — uredite prostor tako da dobar izbor bude lak; Energize — prvo napravite; osjećaj dolazi poslije; Empower — promjena postaje Vaša

Coperi

Coperi su ono prema čemu skrećete (Divert) umjesto ekrana.

3O · Others · Outdoors → Outstanding
Others — ljudi, licem u lice; Outdoors — vrijeme vani, u prirodi; Outstanding — osjećaj da ste potpuno živi

3A · Awe · Alertness → Achievement
Awe — nešto veće od Vas; Alertness — pažnja prema van, ovdje i sada; Achievement — učiniti nešto što Vam nešto znači

3B · Basics · Body → Balance
Basics — san, obroci i odmor bez ekrana; Body — kretanje u slobodno vrijeme; Balance — tijelo koje se može isključiti i oporaviti

3S · Separation · Solitude → Success
Separation — udaljenost od mobitela; Solitude — vrijeme nasamo, bez ometanja; Success — ponovo Vi vodite svoj dan

3F · Filter · Focus → Flow
Filter — propustite samo ono što je važno; Focus — jedan zadatak odjednom; Flow — duboka zaokupljenost nečim vrijednim

Model 3D, energizeri i coperi © HDI.Vision. Slobodno ih koristite i dijelite uz navođenje autora (CC BY 4.0).

Ovaj izvještaj prikazuje kako Vi vidite digitalni život svojeg djeteta, prema onome što možete vidjeti kod kuće. On ne mjeri Vaše dijete. Velik dio tog života vidljiv je samo ako ga dijete odluči podijeliti. Kad se Vaše viđenje i njegovo razlikuju, to nije pogreška; to je vrijedno znati.

Raščišćen stol

Pomaže kod: Uređaji za zajedničkim obrocima

Iz ove priče dolazi Pokušaj 1 u dokumentu „Šest tjedana, korak po korak”.

Ova je priča do Vas stigla preko teme: mobiteli za zajedničkim obrokom. Evo priče o Ireni, čiji kuhinjski stol već dugo nije stol.

Irena s mamom i kćeri Vanjom, koja ima trinaest godina, dijeli stan u Riversideu. U stanu je jedan stol. Danju je to Irenin radni stol, jer od kuće vodi knjigovodstvo. Navečer je to Vanjin radni stol. U međuvremenu na njemu čeka čisto rublje da se složi, a to je većinu vremena.

Zato već dugo jedu na kauču. Sjede sve tri u nizu, s tanjurima na koljenima i uključenim kvizom, a Irenina mama naglas odgovara na svako pitanje, uglavnom točno. Mobiteli su im na jastucima pokraj njih. Toplo je, i funkcionira.

Jedne nedjelje Vanja im priča o školskom izletu, a usred priče kviz se vrati sa stanke, baka se okrene prema njemu, i Vanja zastane. Emisija je jednostavno glasnija.

Sljedeće nedjelje Irena raščisti stol. Rublje premjesti na krevet, papire u kutiju, a Vanjine knjige na prozorsku dasku. To joj uzme dvadeset minuta. Pita mogu li jesti ondje, samo nedjeljom, s isključenim televizorom i mobitelima na polici u predsoblju. I njezinim.

Mama pita: „A kviz?“

„Samo nedjeljom. Propustit ćemo nedjeljni.“

Mama kaže da će to preživjeti.

Prva nedjelja za stolom neugodna je. Već dugo nisu jele sjedeći jedna nasuprot drugoj, i nitko ne zna kamo gledati. Vanja jede brzo. Irenina mama priča dugu priču o susjedovu psu. Vanja ne kaže ništa o školi, a Irena ne pita.

Druge nedjelje Vanja ostavi mobitel na polici, ali ga dvaput ode provjeriti, između jela, i vrati se. Irena ništa ne kaže.

Treće nedjelje Irenina mama donese knjigu kvizova koju joj je sestra poklonila prije mnogo godina i čita pitanja uz juhu, a Vanja na neka odgovara, uglavnom netočno, i prepire se oko odgovora.

Ne bude tako svaki tjedan. Nekih nedjelja rublja je previše, pa jedu na kauču kao prije. Raščistiti stol posao je, i netko ga mora obaviti, obično Irena.

Zadnje nedjelje u mjesecu ostave stol raščišćen i pješice odu do zajedničkog vrta, gdje Irenina mama s prijateljicom ima gredicu. Vanja nosi lopatice i kaže da je vrt dosadan, a ostane dok ne padne mrak.

Naša napomena. Kad je stol ujedno i radni stol i polica za rublje, zajednički se obroci mogu preseliti na kauč, gdje su ekrani. Jedan je način, ondje gdje već jedete zajedno, raščistiti stol za jedan od tih obroka, sa svim mobitelima na mjestu podalje od njega, i Vašim, i s isključenim televizorom. To košta raščišćavanje stola i emisiju koju biste gledali.

Odakle ovo dolazi: iz dviju analiza jednog istraživanja o američkim mlađim adolescentima, jedne u jednom trenutku i jedne godinu dana poslije. Roditelji su rekli dolaze li ekrani za stol tijekom obroka, a mladi su sami izvijestili o svojem vremenu pred ekranima. Ekrani za obrokom bili su slabo povezani s više tog vremena godinu dana poslije. Ondje gdje je aplikacija mjerila vrijeme na mobitelu, veza se nije pokazala. Nagata i suradnici, 2025; Nagata i suradnici, 2026.

Anketa i praćenje istih obitelji, a ne kontrolirana ispitivanja: slaba veza koja je išla u oba smjera, a uzrok nije pokazan.

Ne obećava da će Vaše dijete za stolom više govoriti. Tihi obrok i dalje je obrok.

Nije za svakoga: nije za večer kad se jede kako tko dođe, za mobitel koji je te večeri dežuran, ni za dom u kojem je kauč jedino mjesto gdje se može sjediti zajedno.

Smjernica, a ne istraživanje: Američka pedijatrijska akademija (American Academy of Pediatrics) 2026. navodi obroke kao zonu bez mobitela.

Stari pregib

Pomaže kod: Uređaji i povijest mobitela

Ova priča dolazi uz izvještaj, a ne iz Vaših odgovora. Ovo je priča u kojoj je glavni lik Nate.

Nate živi blizu Union Stationa, u stanu s dvije spavaće sobe. U jednoj je krevet na kat. Pola svakog tjedna njegova su djeca ondje, i tada stan drži četiri puta više buke nego u drugoj polovici.

Bea ima četrnaest godina i mobitel ima od godine primopredaja. Primopredaja je kad djeca prelaze iz doma jednog roditelja u dom drugoga. Mobitel je stigao onako kako stiže većina stvari. Primopredaje su dvaput u jednom mjesecu pošle po zlu, jednom na kiši ispred zatvorene knjižnice. Nakon drugog puta bilo je očito da netko u sredini tog dogovora mora moći reći u kojoj je kući. Nitko nije sjeo da o tome razgovara. Bio je utorak, i onda je bilo gotovo.

U siječnju stigne pismo o ugovoru za mobitel. Ugovor je opet istekao, a tvrtka pita želi li ga produljiti. Pismo čita na peronu na Union Stationu. Sol sa zimskih ulica razgažena je po cijelom podu kolodvora. Veliki sat iznad njih ide svoje dvije minute naprijed. Bea je dalje niz peron, s kapuljačom na glavi, i čita ploču za vlak koji nije njihov. Ollie, koji ima jedanaest godina, čita pismo naopačke.

Nate presavije pismo u novine.

Nikad se nije pitao je li onaj utorak bio pravi utorak. Postojao je razlog s rubovima, razlog na koji se mogla staviti ruka. On je inženjer i voli razlog s rubovima. Ali sad je to dovoljno davno da se može pogledati unatrag. Kad pogleda, ne vidi kakav bi bio onaj drugi put. Bea koja bi pričekala još godinu dana: o njoj nema nacrta. Možda bi bila upravo ova djevojka s kapuljačom. Možda ne bi. Nema koga pitati.

„Je li to o Beinu mobitelu?“ pita Ollie.

„O računu.“

„Hoćeš li ga platiti?“

„Pretpostavljam.“

Vlak stigne. Novine idu pod ruku, presavijene po starom pregibu, s pismom unutra. Ollie cijelim putem preko Nateova lakta čita zadnju stranicu, kao i uvijek u vlaku.

Dok stignu kući, Nate je potpisao obrazac, jer primopredaje nisu postale nimalo jednostavnije. O onom utorku još nema ništa što bi mogao reći. Stavi pismo u ladicu s ostalima. Tako čovjek odlaže stvar koja je riješena, a on zna da je samo odložena.

Naša napomena. Istraživanja upućuju u različitim smjerovima, pa ova napomena ne nudi nijednu praksu. Priča pokazuje roditelja koji se osvrće na odluku koja se donijela sama. Ne zna kako bi izgledao drugi izbor. Ovdje se nijedna dob, ni ranija ni kasnija, ne navodi kao prava.

Odakle ovo dolazi: iz dvaju istraživanja koja su djecu pratila kroz vrijeme. Jedno, unaprijed registrirano, pratilo je djecu iz latinoameričkih obitelji s niskim prihodima koja su imala prekomjernu tjelesnu težinu ili pretilost i bila u programu za tjelesnu težinu, i nije pronašlo veze koje bi se održale sa simptomima depresije, školskim ocjenama ili snom. U drugom su mladi koji su imali pametni telefon poslije češće ispunjavali kriterije za depresiju i premalo spavali. Njegovi autori upozoravaju da se to ne čita kao uzrok. Nijedno nije isprobalo neku dob. Sun i suradnici, 2023; Barzilay i suradnici, 2026.

Istraživanja upućuju u različitim smjerovima i nijedno nije ispitalo ovakav izbor.

Smjernica, a ne istraživanje: Američka pedijatrijska akademija (American Academy of Pediatrics) 2026. navodi da istraživanja ne upućuju na određenu dob za prvi mobitel.

Ovo nije presuda o mobitelu koji je već dan.

Nije za svakoga: ondje gdje je mobitel već ono zbog čega funkcioniraju dva doma, autobusna linija ili posao, pitanje zapravo nije otvoreno, i to je razlog kao i svaki drugi.

Prije reda čekanja

Ova priča dolazi uz izvještaj, a ne iz Vaših odgovora. Ovo je priča u kojoj je glavni lik Lena.

Večera je u Leninu stanu u sedam, jer tada Lena dolazi kući. Mara ima četrnaest godina i većinu večeri u sedam sjedi u drugoj spavaćoj sobi sa slušalicama na glavi, s tri prijateljska glasa u ušima i partijom na laptopu.

Lena je zove. Mara joj dovikne: „Ne mogu, usred partije sam." Lena je zove ponovno. Mara kaže: „Minutu, ne mogu ih ostaviti na cjedilu." Onda ta minuta traje jedanaest minuta. Cal jede tjesteninu, koja se hladi, i gleda njih dvije kao netko na teniskom meču. Lena je „minutu" oduvijek čula kao malu laž. U srijedu, umjesto da zove, ode i stane na vrata.

„Objasni mi", kaže. „Kako treba. Zašto ne možeš stati?"

Mara skine slušalicu s jednog uha. Partija, kaže, traje dvadesetak minuta i nema pauze. Ako izađeš usred nje, tvoj tim igra s igračem manje, a ti dobiješ kaznu pa neko vrijeme ne možeš igrati. Ostali bi bili bijesni, i bili bi u pravu. Između partija je red čekanja, minutu-dvije, dok igra ne nađe sljedeću.

„Znači, vrijeme da staneš je red čekanja", kaže Lena.

„Vrijeme da staneš je prije reda čekanja", kaže Mara. „Kad jednom uđeš, unutra si."

Dogovore se za stolom, uz podgrijanu tjesteninu. U petnaest do sedam Lena jednom pokuca. Ako partija traje, Mara je završi. Ako je između partija, ne ulazi ponovno u red čekanja. Kad počne posljednja partija, kaže timu da joj je posljednja, da nitko ne bude iznenađen. Mara dodaje da Lena mora kucati, a ne vikati. Cal ne dodaje ništa, ali sluša.

U četvrtak upali. U petak se partija oduži, i večera kasni deset minuta, i nitko ne umre. U subotu Mara zaboravi reći timu. Poslije stigne poruka od nekoga iz tima, koju Mara pročita naglas tonom teško uvrijeđene osobe, a Lena se trudi ne nasmijati.

Lena ne zna hoće li kucanje izdržati do kraja zime. O igri zna više nego u utorak, i zna da u njoj postoji red čekanja, i gdje je taj red.

Naša napomena. Ovdje nije ispitana nijedna praksa, pa ova napomena ne nudi nijednu. Priča pokazuje roditelja koji pita kako igra završava prije nego što odredi kad mora završiti, i pravilo dogovoreno s onim tko igra.

Odakle ovo dolazi: iz upitnika izrađenog s djecom na početku tinejdžerskih godina, koji pita kako se donose i drže pravila njihovih roditelja o medijima: objašnjena i otvorena za djetetovo mišljenje, kontrolirajuća ili promjenjiva iz dana u dan. Dok su upitnik provjeravali, istraživači su utvrdili da su odgovori povezani, kako su i očekivali, s obiteljskim sukobima te s ljubaznim i neljubaznim ponašanjem. Istraživanje koje je djecu te dobi pratilo godinu dana nije pronašlo vezu kroz vrijeme između bilo kojeg stila pravila i dječjeg korištenja nasilnih medija ili njihove agresivnosti. Valkenburg i suradnici, 2013; Fikkers i suradnici, 2017.

Ankete u jednom trenutku i jedno praćenje, s djecom na početku tinejdžerskih godina: nijedna praksa nije isprobana, a praćenje nije pronašlo vezu.

Ovo je priča o tome gdje u igri ima mjesta za prestanak, a ne mjera koliko Vaše dijete igra.

Nije za svakoga: neka pravila tiču se sigurnosti ili škole i o njima se ne glasa. Ako Vas igranje brine i izvan vremena večere, razgovor s nekim tko može pomoći dolazi na prvo mjesto.

Tri D: skreni, izdrži, uživaj.

Polica

Za mlade od otprilike trinaest do šesnaest godina, za samostalno čitanje.

Kod Marte doma mobiteli noć provode u predsoblju, na polici kraj ulaznih vrata.

Polica je ispod ogledala. Na njoj je produžni kabel, a s njega vise četiri kabela, kao korijenje. Navečer ondje idu mamin, bakin i Martin mobitel, i stari tablet koji nitko zapravo ne koristi. Tako je otkad se baka prije dvije zime doselila u stan u Northsideu. Nitko se ne sjeća da je to itko odlučio. Ondje idu mobiteli, kao što ključevi idu u zdjelicu.

Onda se Marti pokvari zvučnik na mobitelu. Sve ostalo i dalje radi. Samo više ne zvoni, a zvonjava ju je svako jutro budila kroz vrata.

„Čekaj“, kaže baka. Ode u svoju sobu i vrati se sa satom.

Malen je, okrugao i srebrn, s dva zvonca na vrhu kao uši i malim čekićem između njih. Navija se ključićem straga. Baka kaže da ga ima dulje nego Martinu mamu.

Prve noći Marta ga stavi na noćni ormarić i ugasi svjetlo. Sat otkucava. Nimalo tiho. Otkucava kao netko tko se u tvrdim cipelama penje stubama i nikad ne stigne do vrha.

Izdrži dok ne čuje kako četvorka zazvoni na mostu u Ferry Streetu, zadnji tramvaj te noći. Onda ustane, zamota sat u debelu zimsku čarapu i zatvori ga u ladicu.

Ujutro je probudi nešto što zuji u ladici kao pčela u staklenci. Kasni, ali samo malo.

Sljedeće noći stavi ga na pod, ispod jastuka. Noć poslije na prozorsku dasku, iza zavjese. Do kraja tjedna uglavnom ga više ne čuje, osim ponekad, tik prije sna, kad otkucavanje zvuči kao kiša po krovu auta.

Jednog jutra dođe u predsoblje, a polica izgleda nekako krivo. Bakin mobitel, tablet, njezin. Mamin nedostaje.

Nađe ga na kauču. I mama ondje spava, još u radnoj flis-jakni, napola pokrivena dekom, s mobitelom ekranom prema dolje na prsima, koji se diže i spušta s njom.

Marta vrlo polako podigne mobitel i stavi ga na policu s ostalima, na njegov kabel. Onda se vrati i povuče mami deku do brade.

Za doručkom mama pita: „Je li mi netko pomaknuo mobitel?“

„Sam je prošetao“, kaže Marta.

Baka ništa ne kaže. Maže tost maslacem i pjevuši, a iz Martine sobe, sasvim tiho, sat se i dalje penje stubama.

Odakle ovo dolazi: godine 1787. Levi Hutchins, urar iz Concorda u New Hampshireu, napravio je sebi sat koji ga je mogao probuditi. Zvono mu je moglo zazvoniti samo u jedno doba, u četiri ujutro.

Četiri mjesta

Za mlade od otprilike trinaest do šesnaest godina, za samostalno čitanje.

Rokov stol ima četiri mjesta i samo tri stolca.

Četvrto mjesto je tablet, naslonjen na zdjelu s voćem na drugom kraju stola. Nedjeljom navečer u njemu je baka. Živi preko oceana, u gradu u kojem je tata odrastao, i kad je ovdje vrijeme večere, ondje je vrijeme doručka. Zato Roko, tata i Rokova starija sestra Una jedu juhu, a baka jede kruh s pekmezom i pije kavu iz okrnjene šalice koju ne želi baciti.

Uvijek pita što je u juhi. Tata joj uvijek kaže. Ona uvijek kaže da je stavio previše papra i da se to vidi i odande.

Tako je otkad se Roko sjeća. Tako jednostavno izgleda nedjelja: tri tanjura, jedna šalica i zdjela s voćem koja drži baku.

Ove nedjelje, usred Rokove priče o utakmici, slika stane.

Šalica joj je na pola puta do usta, a ona je ulovljena usred treptaja. Zvuk traje još sekundu, neki radio negdje u njezinoj kuhinji, a onda stane i on.

„Bako?“ kaže Una.

Baka ostane gdje jest, usred gutljaja, kao da je odlučila biti kip.

Tata kucne po ekranu. Ništa. Ugasi i upali ruter, a onda stoji kraj prozora i drži svoj mobitel u zraku, kao da je signal ptica koju može dozvati.

Roko pogleda nepomično lice na kraju stola. Onda nastavi pričati.

Ostatak utakmice svejedno ispriča tabletu: korner, loptu koja mu se odbila od koljena, golmana koji se bacio na krivu stranu, povik s klupe. Una se počne smijati, a onda se uključi i ispriča baki o svojem novom poslu u pekari i o čovjeku koji svako jutro kupi jedno pecivo i triput kaže hvala.

Baka se ne miče. Juha se ohladi. Nikome ne smeta.

Onda slika poskoči, a baka tupo lupne šalicom o stol.

„Halo? Izgubila sam vas“, kaže. „Što sam propustila?“

„Sve“, kaže Roko. „Ispričat ću ti opet.“

I ispriča, od kornera. Drugi put je gol malo ljepši.

Baka sluša s bradom na dlanu. Kad završi, kaže da golmanu trebaju naočale. Onda se nagne blizu svojeg ekrana i kaže da je juha previše popaprena, vidi se čak i odande.

Odakle ovo dolazi: godine 1964., na Svjetskoj izložbi u New Yorku, telefonske tvrtke Bell Systema pustile su posjetitelje da isprobaju Picturephone, telefon s ekranom na kojem se vidjela osoba s druge strane.

More

Za mlade od otprilike trinaest do šesnaest godina, za samostalno čitanje.

Slagalica na kuhinjskom stolu slika je mora, i to je bila pogreška.

Gotovo je sva plava, i gotovo je sve to plavo isto. Nela i mama slažu je od početka praznika, kad uhvate vremena. Mama je medicinska sestra u bolnici Riverside i radi noćne, nekoliko zaredom, a onda je kod kuće i budna u čudno doba, a slagalica je tu za to čudno doba.

Već tjedan dana nešto žulja Nelu kao kamenčić u cipeli.

Postoji igra koju igra s prijateljima, a u igri se može dopisivati. Ondje joj je počelo pisati neko ime koje ne poznaje. Isprva prijateljske poruke. Onda pitanja na koja nije htjela odgovarati, i rečenica da bi to trebalo ostati samo među njima.

Nije odgovorila. Ali nije ni nikome rekla. Njezini prijatelji u igri su u redu. Nisu to oni. Samo to jedno ime, i stalno ga vidi, čak i kad je igra zatvorena, a mobitel u džepu.

Večeras mama razvrstava rubne komadiće u tanjurić. Radio tiho svira. Nela u prstima okreće jedan plavi komadić i ne podiže pogled.

„Netko mi u igri čudno piše.“

Mamina ruka zastane iznad tanjurića. Na sekundu joj se lice potpuno umiri. Onda spusti komadić.

„Čudno kako?“

Nela joj ispriča. Lakše je s morem pred njima, kad ima kamo spustiti pogled. Mama sluša do samog kraja. Ne uzme mobitel. Pita želi li joj Nela pokazati, i Nela želi, i gledaju zajedno, mama nagnuta preblizu, miriše na kavu, jer su joj naočale u drugoj sobi.

„Dobro“, kaže mama. „Hvala ti što si mi rekla. Blokirajmo to i prijavimo. Onda tost.“

Nela pritišće gumbe. Mama joj čita preko ramena i dvaput pokaže krivi gumb. Traje dulje nego što bi trebalo. Kad je gotovo, imena više nema, a u dopisivanju su opet samo njezini prijatelji, koji se svađaju oko toga tko je na redu.

Kasnije Nela napiše poruku prijateljici Kaji, koja isto igra, i ispriča joj što se dogodilo. Kaja joj odgovori da je to isto ime pokušalo i s njom. Kaže da će reći tati.

Mama napravi tost. Jedu ga stojeći i gledaju dolje u more.

Na ovoj slici nema broda, ni otoka. Ali još kasnije mama pronađe jedini komadić s bijelom pticom, galebom, daleko na pučini, i podigne ga između dva prsta kao kartu.

Odakle ovo dolazi: šezdesetih godina 18. stoljeća John Spilsbury, izrađivač zemljovida u Londonu, lijepio je zemljovide na drvo i rezao ih duž granica među zemljama, da ih djeca ponovno slože.

Pregib latice

Za mlade od otprilike trinaest do šesnaest godina, za samostalno čitanje.

Papirnati ždral na kuhinjskom stolu izgleda kao žaba.

Filipu je to četvrti, i svi su izgledali kao žabe. Papir je tanak, crven i kvadratan, iz paketa koji mu je tata dao za vikend. Video je zaustavljen na koraku koji ga stalno pobjeđuje: pregib latice, kad se ravni kvadrat mora otvoriti kao usta i opet zatvoriti u dug, tanak romb.

Pusti ga ponovno, sporije, i presavija zajedno s rukama na ekranu, pregib po pregib. Ovaj put papir se otvori u pravom trenutku, pa zatvori, pa legne ravno.

Poslije toga je lako. Vrat, rep, krila. Ždral stoji na stolu, malo nakrivljen, podignute glave, kao da je nešto čuo.

Htio bi ga nekome pokazati.

Mama je kod pulta, s mobitelom u jednoj ruci i kemijskom u drugoj. Vodi tvrtku za čišćenje, a to su ona, još dvije žene i kombi, i nedjeljom navečer mobitel ne prestaje: tko je bolestan, tko se može zamijeniti, čiji je ključ pod kojim otiračem.

„Mama. Pogledaj.“

„Mhm“, kaže mama. Palac joj se miče. „Krasno.“

Nije pogledala. Zna to, jer je rekla krasno. Krasno kaže samo kad nije pogledala.

Filip uzme još jedan kvadrat i presavije drugog ždrala, ovaj put brže. Kad mama spusti mobitel na pult da nešto zapiše, on postavi ždrala na njega.

Mama ga dugo gleda. Onda pogleda prvoga, na stolu, podignute glave.

„Ti si ih napravio?“

„Pokaži mi kako“, kaže, prije nego što on stigne odgovoriti, i sjedne.

Pokaže joj. Ne ide joj. Njezin ždral ispadne žaba, zelena, i ona joj se nasmije, od srca. Na pola drugog pokušaja mobitel zazuji ispod crvenog ždrala. Pogleda prema njemu. Vrati pogled na papir.

Onda opet zazuji, i ona kaže: „To je Dana. Pukla joj je guma na kombiju“, i ustane, i javi se, i neko je vrijeme nema, priča o gumama.

Filip i dalje presavija.

Kad se vrati, sjedne na isti stolac, uzme žabu ondje gdje ju je ostavila i pita koji je dio bio usta.

Ujutro su na prozorskoj dasci dvije ptice, crveni ždral i zelena žaba. Mama je kemijskom nešto napisala na žabinu krilu. Piše *ždral*.

Odakle ovo dolazi: godine 1797. u Kyotu, u Japanu, tiskana je knjiga *Hiden Senbazuru Orikata*, „tajna presavijanja tisuću ždralova“. Opisuje kako se od jednog lista papira presavijaju međusobno spojeni papirnati ždralovi.

Vaše odgovore i ovaj izvještaj obrađuje udruga HDI – Human Digital Intelligence, Zagreb, koja je za njih odgovorna. Za sve u vezi s Vašim podacima pišite na info@hdi.vision.

Hvala Vam što ste sudjelovali. Ono što ste dali Vaše je viđenje vlastitog doma i samo se na tome temelji ovaj izvještaj.

Ako Vas nešto u ovom izvještaju uznemiri ili o tome želite s nekim razgovarati, pišite na info@hdi.vision i odgovorit će Vam osoba. Pitanja o Vašim podacima šaljite na istu adresu.

Vaši se odgovori čuvaju dvanaest mjeseci od dana kad ste završili s odgovaranjem, a zatim se brišu. U bilo kojem trenutku možete zatražiti da se obrišu ranije tako da navedete svoj pristupni kod.

Ovo je samoprocjena, a ne liječnički ni klinički pregled i nije dijagnoza. Vaši se odgovori koriste za Vaš izvještaj i ne koriste se za istraživanje. Na njih se primjenjuju mjere zaštite podataka koje je za njih utvrdila udruga HDI – Human Digital Intelligence, i ništa drugo.